

ALECTIA A/S
Skanderborgvej 190
8260 Viby J
Att.: Karsten Dollerup Møller

Dato: 25. juni 2014

Foreløbig udtalelse i henhold til museumslovens § 25-27 vedr. arkæologiske interesser i forbindelse med planer om etablering af tre vådområder ved henholdsvis Rind Enge, Søgård Sø og Iglø

Viborg Museums j. nr.: VSM Vådområdeprojekter: Rind Enge, Søgård Sø og Iglø
Viborg Kommunes j. nr.:

Sagsbehandler: vpl4l
Direkte tlf.: 51 49 08 33
Direkte e-mail: l4l@viborg.dk

ALECTIA A/S har gjort Viborg Museum opmærksom på planer om etablering af tre vådområder ved henholdsvis Rind Enge, Søgård Sø og Iglø. Det er oplyst, at projekterne endnu er i opstartsfasen, hvorfor det endnu er uvist, hvad projektforslagene præcist indebærer. Men for alle tre områder vil anlægsarbejdet sandsynligvis omfatte forlægning af vandløb, gravning af nye forløb, åbning af rørlægninger, nedlægning af drænpumper/grøfter, dannelse af mindre søer/vådområder og evt. bortgravning af topjord.

Museet fremsender hermed sin udtalelse for det berørte areal.

Projektområde Rind Enge

Det er museets vurdering, at der er ringe risiko for forekomst af ukendte fortidsminder i området, der berøres af ovennævnte anlægsarbejde.

Projektområde Søgård Sø

Det er museets vurdering, at der er risiko for forekomst af ukendte fortidsminder i området, der berøres af ovennævnte anlægsarbejde. For at afklare, om der faktisk er væsentlige fortidsminder i området, er det nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse (prøvegravning). En juridisk bindende udtalelse i henhold til museumslovens § 25 kan derfor kun fremsendes såfremt museet får mulighed for at foretage en forundersøgelse af det berørte areal.

Baggrund

- Topografisk indeholder projektområdet to større lavtliggende tørveområder (Søgård Sø), der delvist adskilles af let forhøjet terræn, som strækker sig ud fra sydsiden af området.
- Tørvemoser kan rumme depotfund og/eller offerfund fra stenalder, bronzealder eller jernalder.
- Det tilgrænsende "tørre" og let forhøjede terræn kan rumme bosættelse eller aktivitetsspor fra stenalder og bronzealder.

- Der er tidligere registreret arkæologiske fund i området. Således er ved tørvegravning i 1800-tallet og i 1942 fundet i alt to moselig fra førromersk jernalder. De er fundet på to forskellige lokaliteter, én helt mod vest og én mod syd.
- Umiddelbart nord for området er på to lokaliteter fundet henholdsvis aktivitetsspor fra bronzealder og bopladsspor fra bronzealder. Inden for en afstand på højst 500 m er registreret 3 fredede gravhøje og 18 sløjfede gravhøje. Flere er dateret til bronzealder og især stenalder. Placeringen af de til højene knyttede bopladser kendes ikke.

Det er således ud fra den topografiske placering og de arkæologiske registreringer museets vurdering, at der er betydelig risiko for forekomst af væsentlige fortidsminder.

Projektområde Iglsø

Det er museets vurdering, at der er risiko for forekomst af ukendte fortidsminder i området, der berøres af ovennævnte anlægsarbejde. For at afklare, om der faktisk er væsentlige fortidsminder i området, er det nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse (prøvegravning). En juridisk bindende udtalelse i henhold til museumslovens § 25 kan derfor kun fremsendes såfremt museet får mulighed for at foretage en forundersøgelse af det berørte areal.

Baggrund

- Topografisk indeholder projektområdet større og mindre lavtliggende tørveområder, herunder den tidligere Iglsø, samt tilgrænsende, mere højtliggende områder mod nord og øst.
- Tørvemoser kan rumme depotfund og/eller offerfund fra stenalder, bronzealder eller jernalder.
- De tilgrænsende "tørre" og mere højtliggende områder er typiske lokaliteter for bosættelse i stenalder og bronzealder.
- Der er ikke tidligere registreret arkæologiske fund eller anlæg i området
- Inden for en afstand på højst 1000 m er registreret 3 fredede gravhøje og 5 sløjfede gravhøje, samt et større agersystem fra yngre bronzealder eller ældre jernalder. Placeringen af de til højene og agrene knyttede bopladser kendes ikke.

Det er således ud fra den topografiske placering og de arkæologiske registreringer museets vurdering, at der er betydelig risiko for forekomst af væsentlige fortidsminder.

Videre forløb

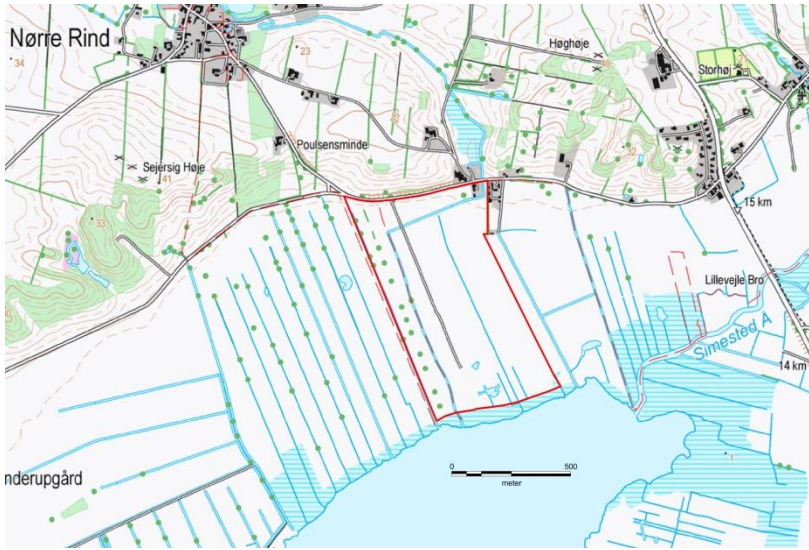
- De berørte planarealer for Søgård Sø og Iglsø er hver over 0,5 ha, og det er derfor bygherren, der i henhold til museumslovens § 26 stk. 2 skal betale for en større forundersøgelse.
- Hvis der ved en forundersøgelse ikke findes spor efter væsentlige fortidsminder frigives området til anlægsarbejde. Skulle der efterfølgende alligevel blive påtruffet spor efter fortidsminder, er det i henhold til museumslovens § 27 stk. 2 pligtigt at standse anlægsarbejdet i det omfang det berører fortidsmindet. I henhold til museumslovens § 27 stk. 5 er det i så fald staten, der skal afholde udgifterne til en eventuel undersøgelse.

- Hvis der ved en forundersøgelse findes spor efter væsentlige fortidsminder vil museet indstille, at disse enten friholdes for anlægsarbejde (ved at anlægsarbejdet flyttes væk fra området, hvor der er væsentlige fortidsminder), eller at fortidsminderne undersøges. Såfremt bygherren fastholder anlægsarbejdet i et område med væsentlige fortidsminder er det bygherren, der skal betale for den arkæologiske undersøgelse, jf. museumslovens § 27, stk. 4.
- Museet foreslår, at en prøvegravning gennemføres i god tid inden anlægsarbejdet skal påbegyndes. Dermed kan en standsning/forsinkelse af selve anlægsarbejdet formodentlig undgås, selv om der ved en forundersøgelse skulle blive fundet spor efter væsentlige fortidsminder i området.
- Efter alt at dømme er dele af projektområderne ikke egnede til prøvegravninger i traditionel forstand (dvs. anlæg af søgegrøfter). Derfor foreslår museet en dialog om hvilke forundersøgelser der evt. kan foretages i stedet: fx arkæologisk overvågning af jordarbejderne.

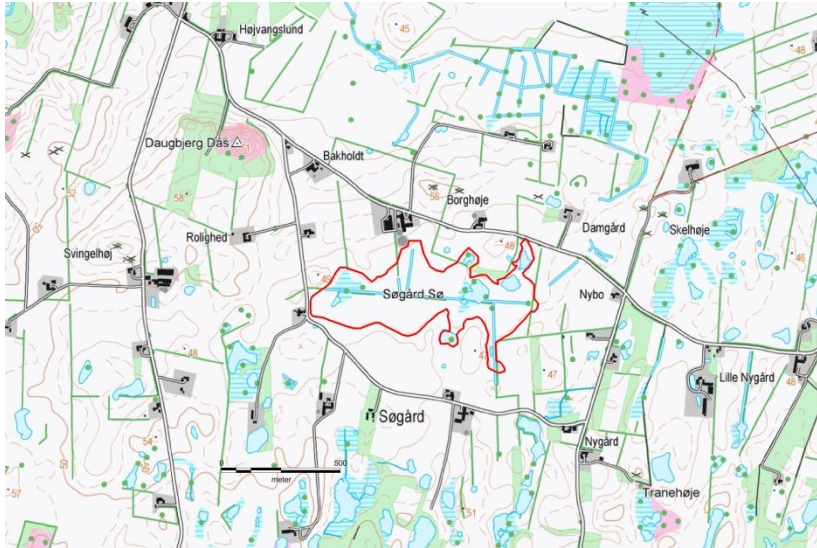
Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede.

Med venlig hilsen

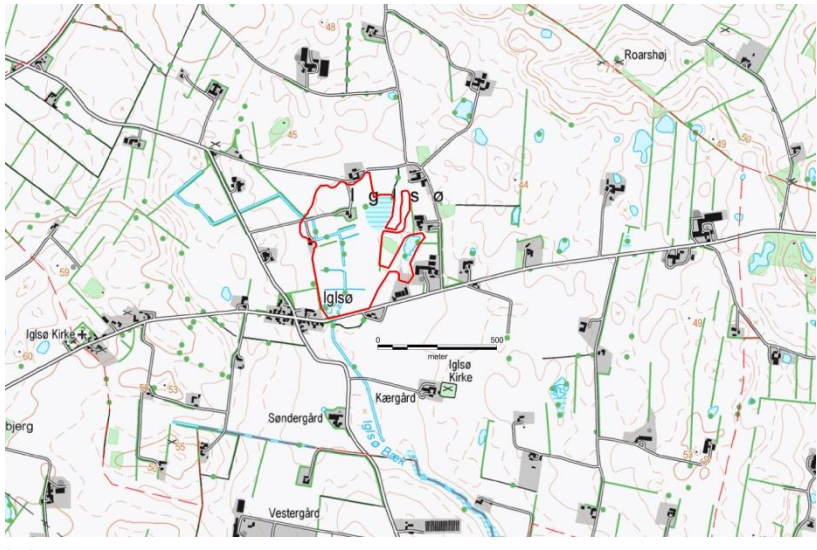
Lars Agersnap Larsen
Arkæolog

Rind Enge

Søgård Sø

Iglsø